

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ

СПЕЦИЈАЛНА И ПОСЕБНЕ ЈЕДИНИЦЕ ПОЛИЦИЈЕ
ДИПЛОМСКИ РАД

МЕНТОР:

Проф. др Зоран Драгишић

КАНДИДАТ:

Тијана Биберчић 118/16

Београд, 2020. година

Садржај:

1. Увод	4
2. Полиција	5
2.1. Појам полиције	5
2.2. Полиција у Србији	5
2.2.1. Полицијски службеници	6
2.2.2. Полицијски послови.....	6
2.3. Организација полиције	7
3. Специјална јединица полиције.....	8
3.1. Појам специјалне јединице полиције	8
3.2. Специјална антитерористичка јединица	9
3.2.1. Историјат САЈ	9
3.2.2. Задаци САЈ	10
3.2.3. Организација САЈ.....	11
3.2.4. Пријем и обука припадника САЈ	11
3.2.5. Опрема, средства и наоружање САЈ	13
3.2.6. Сарадња САЈ	14
4. Посебне јединице полиције.....	14
4.1. Појам посебне јединице полиције	14
4.2. Жандармерија	15
4.2.1. Историјат Жандармерије	15
4.2.2. Задаци Жандармерије.....	16
4.2.3. Организација Жандармерије.....	16
4.2.4. Пријем и обука припадника Жандармерије	17
4.2.5. Опрема, средства и наоружање Жандармерије	19
4.2.6. Сарадња Жандармерије.....	19
4.3. Хеликоптерска јединица.....	20
4.3.1. Историјат ХЈ.....	20
4.3.2. Задаци ХЈ.....	21
4.3.3. Организација ХЈ	22
4.3.4. Пријем и обука припадника ХЈ.....	22
4.3.5. Опрема, средства и наоружање ХЈ	22
4.3.6. Сарадња ХЈ.....	23

4.4. Јединица за обезбеђивање одређених личности и објеката.....	23
4.4.1. Историјат ЈЗО.....	23
4.4.2. Задачи ЈЗО.....	24
4.4.3. Организација ЈЗО.....	24
4.4.4. Пријем и обука кандидата ЈЗО.....	26
4.4.5. Опрема, средства и наоружање ЈЗО.....	27
4.4.6. Сарадња ЈЗО.....	27
4.5. Јединица за заштиту.....	27
4.5.1. Историјат ЈЗЗ.....	27
4.5.2. Задачи ЈЗЗ.....	28
4.5.3. Организација ЈЗЗ.....	29
4.5.4. Пријем и обука припадника ЈЗЗ.....	29
4.5.5. Опрема, средства и наоружање ЈЗЗ.....	30
4.5.6. Сарадња ЈЗЗ.....	30
4.6. Полицијска бригада.....	31
4.6.1. Историјат ПБ.....	31
4.6.2. Задачи ПБ.....	31
4.6.3. Организација ПБ.....	32
4.6.4. Пријем и обука кандидата ПБ.....	32
4.6.5. Опрема, средства и наоружање ПБ.....	33
4.6.6. Сарадња ПБ.....	33
4.7. Интервентна јединица 92.....	33
4.7.1. Историјат ИЈ 92.....	33
4.7.2. Задачи ИЈ 92.....	34
4.7.3. Организација ИЈ 92.....	34
4.7.4. Пријем и обука припадника ИЈ 92.....	35
4.7.5. Опрема, средства и наоружање ИЈ 92.....	35
4.7.6. Сарадња ИЈ 92.....	36
5. Закључак.....	37
6. Литература.....	38

1. Увод

Безбедност је најстарији друштвени феномен. То је основни услов за сигуран и безопасан живот грађана, за развој и опстанак државе као и напредак на свим пољима. Сам појам безбедности потиче од префикса *без* (непостојање, одсуство) и речи *беда* (велико сиромаштво, положај који изазива презир, невоља, несрећа, зло) и представља стање онога који је заштићен од опасности, осигуран, сигуран, безопасан. У односу на ниво на коме се налази вредност која се жели заштитити, односно на којој се налази референтни објекат безбедности, разликујемо људску, државну, регионалну, међународну или глобалну безбедност. У односу на извор претње, често се прави разлика између унутрашње и спољне безбедности (Станаревић и сар., 2009: 14).

Да би се обезбедио опстанак човека и заједнице у којој он живи и ради (унутрашња безбедност) и заштита државе од претњи (спољашња безбедност) неопходно је постојање уређених институција. То су институције које обављају додељене послове, спроводе овлашћења, радње и мере, старају се о безбедности, сузбијају и спречавају криминал, баве се очувањем јавног поредка, старају се да не дође до повреде државних граница, као и да се сачува територијални интегритет, независност и суверенитет државе, а то су пре свега полиција, војска и обавештајне службе.

Како се са годинама развијала људска заједница, мењала се природа претњи, организација институција, које се баве безбедношћу, морале су да се прилагођавају и развијају снаге које могу да се носе са претњама и да их успешно решавају. Једна од њих је и полицијска организација, у оквиру које полицијске и друге послове обављају полицијски службеници, а бави се заштитом и унапређењем безбедности грађана и имовине у складу са законом и поштујући Устав Републике Србије. Како би могла да одговори на нове изазове и задобије поверење грађана морала је да развије снаге које се баве различитим аспектима заштите, међу којима су управо специјалне и посебне јединице полиције које имају своје послове надлежности и начине рада, али оно што им је свима заједничко је да прижају заштиту грађанима и омогућавају им безбедно и сигурно стање без претњи и опасности.

Предмет овог рада су управо специјална и посебне јединице полиције, њихов настанак, организација, послови које обављају, затим који су услови потребни да се испуне за рад у овим јединицама као и опрема, средства и наоружање које користе у раду. Први део рада осврће се конкретно на појам полиције као и полицију у Србији, њену организацију и послове, као и Дирекцију полиције. Други део рада фокусира се, на сваку појединачно, специјалну и посебне јединицу полиције. Циљ рада је приказати значај ових јединица полиције за безбедност државе и грађана, њихове предности, као и анализу сваке јединице посебно у смислу њихове послова, организације, опреме и улоге које имају.

2. Полиција

2.1. Појам полиције

Термин „полиција“ потиче од грчке речи „*полис*“ што представља град-државу. Значење појма „полиције“ се мењало кроз историју и зависило је од самих промена у држави (Драгишић, 2011: 197). Све до 18-19. века термин је имао друго значење, а најближе значењу грчке речи „*политеа*“ (државна управа; устав; држава) што се преводи као огранак државне власти који се стара о одржању јавног поретка, личне и имовне безбедности (Вујаклија 1980: 726). Иако се термин мењао кроз историју и прилагођавао различитим условима, одувек је постојала потреба за одржавањем унутрашњег реда и мира у друштву што се може видети на основу постојања полиције још у древној Кини, затим античкој Грчкој, старом Риму, средњовековним државама па све до данас.

У институционалном смислу, настанак и развој полиције везује се за појаву класичног друштва, тачније државе и њених органа који учествују у доношењу правних норми, њиховој имплементацији и санкционисању прекршилаца (Кековић, 2017: 46). Прву модерну дефиницију полиције дао је енглески аутор Мауби, 1885. године, по којем је полиција: „Онај део друштвене организације који се непосредно брине око одржавања доброг поретка, односно превенције и откривања повреда тог поретка“ (Гађиновић, 2015: 75). Сматра се да је први модел модерне полиције настао, управо, у Енглеској.

2.2. Полиција у Србији

Српска полиција определила се за јединствен централизован полицијски организациони модел који карактерише постојање једне полицијске организације која покрива целу територију, а на челу се налази Министар унутрашњих послова (МУП). Полиција у Србији налази се у оквиру Министарства унутрашњих послова, а сам полицијски систем Републике Србије уређен је Законом о полицији. Према овом закону, Министарство унутрашњих послова је државни орган чији рад мора бити јаван. Министарство једном годишње мора објављивати извештај о раду Министарства, као и извештај о стању безбедности у Републици Србији како би грађани имали увид и били упознати са безбедносним стањем.

Према Закону о полицији, полиција представља организован начин обављања законом уређених послова, коју чине полицијски службеници који, у обављању полицијских и других унутрашњих послова, штите и унапређују безбедност грађана и имовине, поштујући Уставом зајемчена људска и мањинска права и слободе и друге заштићене вредности у демократском друштву, уз могућност употребе средстава принуде у складу са Уставом и законом (Закон о полицији, 2016, члан 3).

2.2.1. Полицијски службеници

1. су униформисани и неуниформисани запослени који примењују полицијска овлашћења;
2. запослени на посебним или одређеним дужностима чији су послови у непосредној вези са полицијским пословима и обухватају послове противпожарне заштите, издавања оружја, посебне регистрације и издавање дозволе, издавање и евиденција поверљивих идентификационих докумената, кривичних евиденција и других посебних евиденција, као и друге послове који имају безбедносни и поверљиви карактер и које министар унутрашњих послова може овластити да обављају одређене полицијски послове (Драгишић, 2011: 210).

2.2.2. Полицијски послови

Полицијски послови утврђени су Законом, а то су (Закон о полицији, 2016, члан 30.):

- 1) превенција криминала и унапређење безбедности у заједници;
- 2) откривање и расветљавање кривичних дела, обезбеђивање доказа, њихова анализа, криминалистичко форензичко вештачење употребом савремених форензичких метода и евиденција и откривање имовине проистекле из кривичног дела;
- 3) откривање и расветљавање прекршаја и привредних преступа;
- 4) откривање и хапшење учинилаца кривичних дела, прекршаја и других лица за којима се трага и привођење надлежним органима;
- 5) одржавање јавног реда и мира, спречавање насиља на спортским приредбама, пружање помоћи у извршењима у складу са законом;
- 6) регулисање, контрола, пружање помоћи и надзор у саобраћају на путевима и други послови из прописа о безбедности саобраћаја;
- 7) обезбеђење одређених јавних скупова, личности, објеката и простора;
- 8) безбедносна заштита одређених личности и објеката;
- 9) контрола државне границе, послови у вези са кретањем и боравком странаца, послови азила, прекограничног криминала, ирегуларних миграција и реадмисије;
- 10) извршавање послова утврђених прописима о оружју, приватном обезбеђењу и детективској делатности;
- 11) безбедносна заштита Министарства;

12) извршавање других полицијских послова и задатака утврђених законом и подзаконским актом Министарства донетим на основу овлашћења из закона.

2.3. Организација полиције

У оквиру МУП образује се Дирекција полиције за обављање полицијских и других унутрашњих послова, којом руководи директор полиције. Директор полиције поставља се на период од пет година, одлуком Владе, а на предлог министра унутрашњих послова. Он може имати највише два узаступна мандата и има свог заменика. Начело једностарешинства и субординације морају се поштовати у раду Дирекције полиције.

Послови Дирекције полиције су (Законом о полицији, 2016, члан 24.):

1. израђује стратешку процену јавне безбедности, у сарадњи са организационом јединицом надлежном за стратешко планирање;
2. доноси стратешки план Полиције;
3. учествује у изради кадровског плана, као и утврђивању програма стручних обука и усавршавања у сарадњи са организационом јединицом надлежном за управљање људским ресурсима;
4. усклађује и усмерава рад полицијских управа и организационих јединица у седишту;
5. врши инструктивно контролну делатност рада полицијских управа и организационих јединица у седишту;
6. непосредно учествује у обављању одређених сложенијих послова из делокруга полицијских управа;
7. обезбеђује спровођење међународних уговора о полицијској сарадњи и других међународних алата за које је надлежна;
8. обавља послове међународне оперативне полицијске сарадње;
9. ствара потребне услове за одржавање и подизање оспособљености и спремности полиције за деловање у стању повећаног ризика, ванредним ситуацијама, ванредном и ратном стању;
10. ради на решавању статусних питања грађана и издавању јавних исправа из свог делокруга;
11. у полицијским пословима доприноси безбедносно-полицијској и наставно-научној активности.

Састав Дирекција полиције чине:

1. организационе јединице у седишту (управе, центри, јединице, специјалне и посебне јединице полиције);
2. организационе јединице ван седишта.

Организационе јединице у седишту су Биро директора полиције, Канцеларија за координацију активности у борби против трговине људима, Управа криминалистичке полиције, Управа полиције, Управа саобраћајне полиције, Управа граничне полиције, Управа за управне послове, Командно-оперативни центар, Управа за међународну оперативну полицијску сарадњу, Јединица за заштиту, Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката, Жандармерија, Хеликоптерска јединица, Специјална антитерористичка јединица и Координациона управа за Косово и Метохију. Док организационе јединице ван седишта су Полицијска управа за град Београд, подручне полицијске управе (26) и полицијске станице (135). Специјална јединица полиције је Специјална антитерористичка јединица, а посебне јединице полиције које се налазе у седишту Дирекције полиције су Јединица за заштиту, Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката, Жандармерија, Хеликоптерска јединица, а у оквиру Полицијске управе за град Београд су Полицијска бригада и Интервентна јединица 92.

3. Специјална јединица полиције

3.1. Појам специјалне јединице полиције

Специјалне јединице су јединице војске или полиције које обављају посебне задатке, који подразумевају посебну обученост, опрему и већи ризик. Ове јединице користе се у противдиверзантској борби против других специјалних јединица, као и у борби против тероризма (Станаревић и сар., 2009: 126). Пре свега, за даље разумевање специјалних једина полиције морамо дефинисати сам појам тероризма. Постоји више приступа и дефиниција тероризма, који постаје међународни проблем, али једна од њих је да тероризам представља акт физичког насиља, чији је предмет изабран тако да изазове јаке психичке реакције, у првом реду страх, код ширег круга људи, у нади да ће оне помоћи да се одржи или промени понашање које је важно за постизање политичког циља, ако такав акт није оправдан општим интересима који су одређени независно од њега и ако није извршен по правилима која се уобичајно примењују на друштвене видове вршења власти (Стајић, 2015: 266).

На оснивање специјалних јединица у Републици Србији утицале су две групе разлога (Милошевић, 2009: 1):

1. исходи који су произашли из промена на глобалном и регионалном безбедносном плану, а проузроковале су их убрзана глобализација, нестанак блоковске структуре међународне заједнице, промена природе претњи (заступљене постају невојне претње попут тероризма, корупције, организованог криминала и слично);
2. последице ратних и политичких дешавања на простору бивше Југославије, али и у Србији годинама уназад.

Законом о полицији прописано је постојање специјалне јединице полиције, а то је Специјална антитерористичка јединица (САЈ), која је ближе уређена Уредбом о специјалној и посебним јединицама полиције. Поред ње, раније је постојала и Противтерористичка јединица, али је престала са постојањем 2016. године када се спојила са САЈ-ом.

3.2. Специјална антитерористичка јединица

3.2.1. Историјат САЈ

Са појавом нових претњи и изменом природе постојећих, јавила се потреба за полицијском снагом која успешно може да одговори на појаву, пре свега, тероризма. На простору бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије формирана је Јединица милиције за специјална дејства у оквиру републичког Секретаријата за унутрашње послове, 18. децембра 1978., као самостална јединица милиције. Њен основни задатак био је интервенције у случају отмица возила различите намене и киднаповања особа, ослобођења талаца, хапшење терориста и криминалаца, реаговање у случају побуна у казнено-поправним затворима, спечавање да се оствари терористички акт, борба против криминала и слични послови акције који су захтевали посебну обуку и вештине. Седиште се налазило у оквиру Станице милиције на Новом Београду све до 1983.

Након тога је седиште измештено на Аеродром „Београд“ у Сурчину све до 1992. године, а разлога за то је зато што је тероризам био највећа опасност за ваздушни саобраћај. У том периоду, тачније 1991. године мења назив у Специјална Јединица Министарства унутрашњих послова Републике Србије. До нових промена дошло је већ наредне године (1992.) када је седиште измештено у Центар „13. Мај“ у Батајници, где се и данас налази. Исте године, део припадника Савезне бригаде милиције припао је и распоредио се у овој јединици, а под команду Специјалне јединице у оквиру Ресора јавне безбедности Министарства унутрашњих послова Републике Србије организоване су специјалне јединице са седиштем у Београду, Новом Саду и Приштини.

Данашњи назив, Специјална антитерористичка јединица добија 1994. године. Посебним Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места радника САЈ МУП-а Републике Србије, који је донет 1999. године, одлучено је да се Специјална антитерористичка јединица Београд и Специјална антитерористичка јединица Приштина интегришу у једну Специјалну антитерористичку јединицу (САЈ) са седиштем у Београду, у Центру „13. мај“ у Батајници, а Специјална антитерористичка јединица са седиштем у Новом Саду расформирана је исте године (Џамић и сар., 2009: 55).

Специјална антитерористичка јединица МУП-а Републике Србије је савремена, високопрофесионална антитерористичка јединица полиције, уско специјализована и опремљена најсавременијом специјалистичком опремом, намењена за извршавање

сложених и високоризичних задатака безбедности и заштите Републике Србије и њених грађана. То се пре свега односи на борбу против тероризма на тактичком нивоу, као и на пружање асистенције Управи криминалистичке полиције и другим организационим јединицама МУП-а приликом хапшења опасних криминалаца и криминалних група, посебно у ситуацијама где се очекује пружање отпора ватреним оружјем (Џамић и сар., 2009: 56).

Дан Специјалне антитерористичке јединице је 18. децембар, а крсна слава Аранђеловдан. Од 2005. године Специјалном антитерористичком јединицом МУП Републике Србије командује попуковник полиције Спасоје Вулевић. Мото јединице су речи познатог војсковође Живоина Мишића, а гласе: „Ко сме тај може, ко не зна за страх иде напред“. У бази јединице налази се споменик-зид где је уклесано 16 имена погинулих припадника јединице који су изгубили часно и храбро своје животе извршавајући дужности. САЈ поседује и клуб практичног пуцања „Делта САЈ“ који је основан 2000. године и учествује на различитим такмичењима, а учесници су припадници јединице. Поседује и одгајивачницу паса „Делта САЈ“ 2004. године основану, где се гаје различите врсте паса које се обучавају за откривање експлозива и експлозивних средстава, као и за напад и одбрану.

Слика 1. Грб САЈ-а

3.2.2. Задаци САЈ

Специјална антитерористичка јединица има следеће надлежности, које су у скаладу са законским прописима:

1. планирање и извршавање најсложенијих задатака у борби против тероризма;
2. решавање свих талачких ситуација, нарочито у случајевима отмице ваздухоплова и других саобраћајних средстава (аутобус, путничка возила, воз, пловна средства);
3. барикадирање (упад у забарикадиране објекте и просторије и хапшење лица која се у њима налазе);
4. хапшење криминалаца и чланова криминалних група;
5. интервенције у ситуацијама када се очекује пружање отпора употребом ватреног оружја;
6. пружање асистенције у борби против организованог криминала;

7. обезбеђење лица и објеката којима прети непосредна опасност од терористичког напада (arhiva.mup.gov.rs).

3.2.3. Организација САЈ

Специјална антитерористичка јединица организована је у складу са европским стандардима полицијских антитерористичких јединица. У свом саставу има (specijalne-jedinice.com, 2020):

1. Команда.
2. Оперативни тимови који се састоје од тима „А“ и тима „Б“ који су најобученији и најспособнији за тешке талачке ситуације, хапшење терориста и криминалаца, проваљивање у забарикадиране објекте, упади у отете авионе и аутобусе и слично. Затим тима „Ц“ који чине Снајперска група, Ронилачка група, Група водича службених паса, Група за минско-експлозивна средства и биолошко хемијска средства. Ова три тима делују координирано, где свако има одређене своје задатке. Тим „Д“ бави се обезбеђењем важних личности и објеката којима прети опасност од терористичког напада и пружају ватрену подршку.
3. Логистика коју чине дежурна и техничка служба.
4. Санитетска група коју чине лекари, медицински техничари и физиотерапеут, а задужена је за едукацију припадника, као и здравствену заштиту приликом обуке или интервенције.
5. Група за конструкцију и испитивање наоружања и муниције.

3.2.4. Пријем и обука припадника САЈ

Пријем „специјалаца“ попуњава се полицијским службеником у статусу овлашћеног службеног лица, који је завршио Селекциону обуку за САЈ или министар може расписати јавни конкурс за попуну радних места, на основу Закона о полицији. Дирекција полиције обавештава организациону јединицу која се бави послом управљања људским ресурсима, која даје сагласност за пријем нових кандидата и припрема обавештење о спровођењу Селекционе обуке за САЈ, која треба да садржи Пријаву за Селекциону обуку кандидата.

Систем обуке за припаднике САЈ чине (mup.gov.rs):

1. Селекциона обука;
2. Основна антитерористичка обука;
3. Виша антитерористичка обука;
4. Редовна обука готових снага.

Полазници Селекционе обуке бирају се на основу одређених критеријума, а то је да нису навршили више од 28 година живота, поседују возачку дозволу „Б“ категорије, имају

најмање једну годину ефективног радног стажа на полицијским пословима у статусу овлашћеног службеног лица, да је има позитивну последњу годишњу оцену рада, да је оцењен на последњим проверама знања, вештина и способности најмање оценом „врло добар 4“. Када се попуњавање спроводи путем јавног конкурса, на Селекциону обуку за САЈ могу се примити кандидати који испуњавају услове као што су да нису старији од 24 године живота, поседују возачку дозволу „Б“ категорије, испуне услове селекционог тестирања, способни су за похађање Селекционе обуке за САЈ сходно резултатима са претходног лекарског прегледа.

Пре почетка Селекционе обуке врши се селекционо тестирање, на основу следећих критеријума:

1. провера психофизичких способности (физичка способност проверава се кроз општу физичку припремљеност и проверу борилачких вештина, док психичка способност кроз различите тестове попут личности, интелигенције и слично, као и кроз разговор са психологом);
2. специјалистички лекарски преглед (који подразумева и тестирање на психоактивне супстанце);
3. безбедносна проверу (да није кандидат осуђиван или кажњаван).

Након завршетка ове фазе, приступа се Селекционој обуци у којој се сагледава психофизичка могућност кандидата приликом обављања постављених задатака као и одабир кандидата за следећу фазу. Састоји се из три фазе (*specijalne-jedinice.com*):

1. Недеља прилагођавања- кандидати се упознају са опремом и средствима која се користе, као и самим начином рада јединице. Фокус је на физичком тренингу како би се стекла кондиција.
2. Темељни тренинг- у овој фази се појачава тренинг, ради се на тактици у дневним и ноћним условима, такође кандидати морају да решавају задатке који им се постављају.
3. Паклена недеља- то је фаза када кандидати први пут напуштају базу, она је кључна јер тада кандидати показују своју крајњу издржљивост, реакције у стресним ситуацијама, понашање и поступање након вишедневног неспавања и исцрпљености.

На самом крају обуке, спроводи се завршни тест који је селективне природе ради утврђивања знања које је стечено током обуке. Сви који успешно савладају обуку постају припадници Специјалне антитерористичке јединице и започињу следећи обуку, док они који нису задовољни враћају се у организационе јединице МУП из које су дошли. Од резултата у наредним годинама, зависи ће напредак, пре свега у оквиру тима „Б“, а након дугог рада и труда и у тиму „А“ или „Ц“.

Основна антитерористичка обука траје шест месеци и подељена је у две фазе, од којих свака траје по три месеца. Војнастручна обука је прва фаза која подразумева тактичку обуку, стројеву обуку, команде и ставови са оружјем, топографија и оријентација на терену, полицијска тактика, средства и опрема САЈ. Стручно-специјалистичка је друга фаза која поред претходно наведеног обухвата и тактику антитерористичких дејстава.

Виша антитерористичка обука траје 18 месеци и обављају они који су претходно завршили Основну обуку. У тиму „Б“ нови припадници спремају се за борбене тимове што подразумева тактику упада у објекте, рад у тиму, рад са хеликоптером, решавање талачких ситуација и тако даље, они учествују у акцијама као посматрачи ради прикупљања знања, што се може сматрати стажирањем. На основу резултата који су показали претходно, припадници похађају 18 курсева и семинара (попут гађања, преживљавање, летњи алпинизам и слично). Уколико припадник не оствари потребан ниво успеха, враћа се на претходан ниво обуке или одлази из јединице, а учење и усавршавање припадника се не завршава већ траје све док је у саставу јединице.

3.2.5. Опрема, средства и наоружање САЈ

Опрема коју користе, дели се на (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 16.): основну опрему за оружје (комплет за ношење оружја, делови за оружја и оруђа, алати и опрема за одржавање оружја и друго), посебну опрему за оружје (нишанске справе и уређаји, даљински управљиви системи за управљање и дејство, лампе за оружје, пригушивачи пучња и друго), основну полицијску опрему (службена палица, средства за везивање, распршивач са дозвољеним нешкодљивим супстанцама за привремено онеспособљавањ, палица „стоп полиција” итд.), посебну полицијску опрему (интервентна палица, телескопска палица, заштитна кацига, маска, рукавице, наочаре, балистички прслук, уређаји и средства за оријентацију и навигацију, радарски уређаји, светлосна и звучна сигнализација и ротациона светла, и још много друге опреме), специјалну полицијску опрему (уређаји и средства за осматрање у ноћним условима и у условима смањене видљивости, праћења и техничких снимања, детектори експлозива и посебно конструисани уређаји и средства са алатом и прибором за уклањање и уништавање минско-експлозивних средстава, као и за противдиверзионо дејство, ронилачка опрема, падобранска опрема и друга опрема), опрему за успостављање информатичко-комуникацијске повезаности, опрему за заштиту података на информатичко-комуникацијским.

У свом раду САЈ користи следеће врсте наоружања (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 17.):

1. Основно оружје припадника САЈ на задужењу је: за полицијске службенике у униформи, кратко ручно ватрено оружје- полуаутоматски пиштољ калибра 9 mm, за

полицијске службенике који приликом обављања полицијских послова не носе униформу, кратко ручно ватрено оружје полуаутоматски пиштољ или револвер калибра до 9 mm.

2. Посебно оружје припадника САЈ је кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 20 mm, гасно оружје, оружје за сигнализацију; оружје за испаливање хемијских средстава и средстава за обележавање и друго.

3. Допунско оружје припадника САЈ је кратко ручно ватрено оружје које може бити калибра мањег од 9 mm до калибра „22 LR”.

4. Специјално оружје САЈ је оружје и оруђе за ватрену подршку, калибра већег од 20 mm, које може бити ручно, самоходно или уграђено на специјалним возилима.

3.2.6. Сарадња САЈ

Специјална јединица полиције има широк спектар сарадње која се тиче талачке и технолошке обуке, како са институцијама, органима и службама унутар државе тако и на међународном плану. Када говоримо о сарадњи на простору Републике Србије остварују се са припадницима елитног 63. падобранског батаљона Специјалне бригаде Војске Србије прилико спровођења основне, више и специјалистичке падобранске обуке. Сарадњу врши и са организационим јединицама МУП, као и са Горском службом спасавања Србије при спровођењу алпинистичке обуке. Посебно значајна је сарадња са Криминалистичко-полицијском академијом која подразумева да припадници САЈ-а обучавају студенте академије у гађању из ватреног оружја, руковања и другим пословима из надлежности полиције. Сарадња на међународном нивоу успоставља се и успешно спроводи са Специјалном антитерористичком јединицом Црне Горе, Специјалном јединицом полиције Републике Словеније, Јединицом за специјалне задатке „Тигрови“ Републике Македоније, РАИД Француска, ФБА, Морнаричке фоке, аустријском ЕЦО Кобре, и многим другим.

4. Посебне јединице полиције

4.1. Појам посебне јединице полиције

Посебне јединице полиције су специјализовани организациони делови полиције чија је основна намена извршавање задатака који излазе из оквира редовних полицијских послова (Грба, 2017: 16).

Закон о органима унутрашњих послова из 1956. у Федеративној Народној Републици Југославији предвидео је организовање посебних јединца полиције, међутим што је само у теорији било предвиђено. У праксу се остварило оснивањем оперативнопотерне групе тек 1972. године када је дошло до појаве проусташке терористичке групе „Феникс“ на планини Радуши у Босни и Херцеговини, а након пет година прерасла је у

посебну јединицу милиције. Организациона структура посебних јединица милиције успостављена је 1993. године, а 1997. мења назив у Посебне јединице полиције. Касније, 2001. године због различитих инцидената расформиране су јединице где главну улогу преузима Жандармерија и Интервентне јединице (Кекић, 2013: 121).

Током двадесетог века долазило је до различитих организационих промена посебних јединица полиције, усклађивао се њихов рад, реорганизовале и усавршавале се, све је то довело да данас према Закону о полицији посебне јединице полиције у седишту Дирекције полиције су Жандармерија, Хеликоптерска јединица, Јединица за заштиту и Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката, а у Полицијској управи за град Београд Полицијска бригада и Интервентна јединица 92.

4.2. Жандармерија

4.2.1. Историјат Жандармерије

Почев од француске речи „*gens d'armes*“ што се преводи као оружани људи, јављају се почетци једне од посебних јединица полиције. Управо по узору на Француску, која је своје снаге развила за време Француске револуције 1789. године, и друге земље почеле су да развијају посебне снаге, која су у Србији названа Жандармерија.

Жандармерија је формиран у Кнежевини Србији 1860. За време владавине кнеза Михаила, који их је прогласио јединицама за одржавање реда и мира у Београду. Приликом сукоба на Чукур чесми 1862. године веома се истакла Београдска Жандармерија која је већ наредних година уређена Законом о устројству војног министарства (1864. године). У оквиру ове једине дешавале су се различите промене, смењивали се закони, а 1884. године донет Закон о Жандармерији чиме је формирана полицијска жандармерија потчињена МУП, али под војним министром. Овај закон је први регулисао организацију, надлежности и послове ове снаге, али и доказ да је била део полицијске снаге, иако је званично била део војних установа, али и он је током времена доживео више промена.

Жандармерија је активно учествовала у Првом светском рату, а након Другог светског рата успоставља се нов систем власти и прекида се однос са овом снагом. Тек основањем Закона о полицији, Жандармерија добија статус посебне јединице, која од 2001. године постоји у седишту Дирекције полиције.

Дан Жандармерије је 28. јун. Крсна слава је Видовдан због кнеза Лазара Хребељановића, који је након смрти проглашен за светца. Командант Жандармерије је Дејан Луковић. Мото клуб О.С. Жандармерија, данас познат као Мото клуб безбедност основали су љубитељи мото спорта и Жандармерија као подршка универзалним принципима и дисциплини.

Слика 2. Грб Жандармерије

4.2.2. Задаци Жандармерије

1. Сузбијање тероризма (прикупљање и обрада оперативних сазнања, откривања кривичних дела тероризма и обезбеђивање материјалних доказа, лишавање слободе учинилаца кривичних дела, интервенција у унутрашњој одбрани земље у циљу разбијања организованих терористичких група, превентивна антитерористичка делатност);
2. лишавање слободе чланова организованих и других опасних криминалних група и појединаца у сарадњи са другим организационим јединицама МУП-а;
3. успостављање јавног реда нарушеног у већем обиму,
4. сузбијање побуна у институцијама за извршење кривичних санкција;
5. обезбеђење објеката и личности (седишта страних дипломатско-конзуларних представништава у земљи као и дипломатско-конзуларних представништава у иностранству, обезбеђење објеката од виталног безбедносног интереса за Републику Србију, посебна обезбеђења штићених личности);
6. пружање помоћи у ванредним ситуацијама- спасилачка служба (у случају опште опасности, отклањање последица проузрокованих елементарним непогодама);
7. пружања помоћи код несрећа на води и копну (друмском, железничком и авиосаобраћају);
8. ронилачке и наутичке активности; пружање помоћи другим државним органима;
9. ангажовања у иностранству (у мисијама УН);
10. обуку и инструктажу припадника структура безбедности (mup.gov.rs).

4.2.3. Организација Жандармерије

Промене су се дешавале током година у оквиру посебне јединице полиције, Жандармерије. Њена унутрашња организација мењала се, обухватала и Противтерористичку јединицу, док се није 2007. издвојила као посебна јединица, али тренутно је чине:

1. Команде.
2. Ронилачка јединица.
3. Одреди Жандармерије у Београду, Новом Саду, Нишу, Краљеву.

Седиште Команда Жандармерије налази се у Београду, а Ронилачку јединицу чине ронилачко-интервентна, ронилачко-потражна и наутичка јединица. Сваки одред има

команду одреда, специјалистичку јединицу, четири јединице опште намене, јединицу специјалних возила. Специјалистичку јединицу чине команда јединице, четири против терористичка тима, један извиђачки тим, снајперски тим, тим водича слижбених паса и тим за минско-експлозивна средства. Када су у питању јединице опште намене њих чине команда јединице, три вода опште намене и вод за ватрену подршку. Јединицу специјалних возила чине команда јединице и два вода специјалних возила. Одред у Београду има Јединицу, а остали одреди по један вод за обезбеђивање објеката.

На челу се налази командант који има свог заменика и помоћнике. Жандармерија се ангажује на основу наређења команданта јединице или заменика уз претходно одобрење директора полиције или његовог заменика. Уколико се, ангажује једна или више јединица у пуном капацитету поред ових сагласности, потребна је и од стране министра унутрашњих послова. Предлог ангажовања које доставља командант министру унутрашњих послова садржи безбедносну процену и план активности које ће се преузети, а он се, уколико је ситуација хитна, може доставити и накнадно у року од 24 часа након ангажовања (specijalne-jedinice.com).

4.2.4. Пријем и обука припадника Жандармерије

Попуна радних места у Жандармерији врши се полицијским службеником који има статус овлашћеног службеног лица, а који је са успехом завршио Селекциону обуку и Основну обуку за Жандармерију. Ради попуне радног места „жандарм”, министар може расписати јавни конкурс. Дирекција полиције, на захтев Жандармерије, обавештава организациону јединицу надлежну за послове управљања људским ресурсима о потреби попуне радног места у Жандармерији. која припрема обавештење о спровођењу Селекционе и Основне обуке за Жандармерију које садржи информације о начину и крајњем року пријављивања полицијских службеника, као и податке о дужини трајања обуке за Жандармерију. Након Селекционог тестирања, а пре похађања Селекционе обуке за Жандармерију, полазник се упућује на претходни лекарски преглед који садржи и тестирање полазника на присуство психоактивних супстанци у организму.

Полазници Селекционе обуке бирају се на основу следећих критеријума (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 22.):

1. да није старији од 32 године; да има најмање једну годину ефективног радног стажа на полицијским пословима у статусу овлашћеног службеног лица;
2. да поседује возачку дозволу за управљање моторним возилом „Б” категорије;
3. да има последње две године позитивне годишње оцено рада;
4. да је на проверама обучености и стручне оспособљености за годину која претходи години у којој подноси пријаву остварио оцено најмање „врло добар 4”.

Кад се спроводи путем јавног конкурса могу се примити кандидати који испуњавају услове за заснивање радног односа прописане Законом о полицији и који (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 22а.):

1. нису старији од 24 године;
2. поседују возачку дозволу за управљање моторним возилом „Б” категорије;
3. испуне услове селекционог тестирања;
4. су способни за похађање Селекционе обуке за Жандармерију сходно резултатима са претходног лекарског прегледа.

Обуке за припаднике Жандармерије изводе се у руралним и урбаним срединама, док Ронилачка јединица пре свега активности спроводи у воденим условима. Од великог значаја је Наставни центар МУП „Кула“ који се налази у истоименом граду.

Селекциона обука има за циљ да тестира вољу и мотивацију за рад у Жандармерији тако што кандидате излаже максималном психофизичком напору. Она је елиминационог карактера и траје 21 дан. Обука може бити спроведене унутар и изван објекта Жандармерије, за шта је потребно одобрење директора полиције. Полазник обуке мора да слуша инспектора, односно руководиоца обуке које се бира на основу Плана реализације селекционе обуке за Жандармерију. Може се похађати највише два пута, а кандидат полаже елиминационе фазне испите и завршни испит, што је уређено Програмом селекционе обуке за Жандармерију.

Основна обука врши се тако што се након спроведене Селекционе обуке саставља ранг листа кандидата која се доставља директору полиције који одобрава позивање кандидата за Основну обуку. Такође је, елиминационог карактера и траје два месеца, а може се организовати у седишту организационих јединица Жандармерије, наставним центрима Министарствима и на другим локацијама које су адекватне. Након завршетка ове обуке, опет се сачињава ранг листа и доставља директору полиције који доноси одлуку, на предлог команданта Жандармерије, о кандидатима којим ће се попунити радна места.

Стручно оспособљавање обавља се путем различитих курсева. Провера стручне способности обухвата:

1. психофизичку и моторну способност;
2. проверу снаге и гађања.

Уколико не испуни норму за проверу способности сматра се да није испунио услове за рад у јединици, као и уколико се не одазове проверу. Уколико је оцењен као „недовљан 1“ или остане неоцењен, трајно се премешта на друго радно место.

4.2.5. Опрема, средства и наоружање Жандармерије

Опрема подразумева посебну и основну опрему коју користе припадници Жандармерије.

Основну опрему чине службена палица и средства за везивање. Посебну полицијску опрему полицијских службеника Жандармерије чине интервентна палица, телескопска палица, електричне палице које емитују електрични импулс кратког трајања, заштитни штит, заштитни прслук, кацига, рукавице, наочаре и штитници за поједине делове тела, средства за балистичку, превозна средства, са или без полицијских ознака, која се по својој намени карактеристикама и својствима могу употребити у функцији обављања полицијских послова, модификована возила која поседују одговарајуће атесте, опрема за обуку и дејство у зимским условима, опрема за санитетско збрињавање укључујући и индивидуални медицинско-тактички комплет који чини торбица од водонепропусног материјала, индивидуални први завој тип 1 у непромочивом омоту, уређаји и средства која нису у слободној продаји на тржишту, а која се по својој намени, карактеристикама и својствима могу употребити у функцији обављања послова и задатака из надлежности Жандармерије. У ронилачку опрему и средства спадају ронилачка одећа и обућа, ронилачке маске, ронилачка кацига, регулатори притиска, ронилачке боце, вентили за ронилачке боце, банка дисајног медијума, пупковина, ронилачке миксете за вештачке гасне мешавине, ронилачки сат, појасеви за осигурање, барокомора, средства и уређаји за подводну комуникацију, ронилачки сонар за мерење дубине и друга средства (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 31.).

Наоружањем се сматра:

1. Основно наоружање полицијских службеника Жандармерије је кратко ватрено оружје- полуаутоматски пиштољ или револвер и друго кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 12,7 mm.
2. Посебним наоружањем полицијских службеника Жандамерије сматра се дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) и оружја и оруђа за ватрену подршку калибра од 12,8 mm до 120 mm, која могу бити ручна, самоходна или уграђена на специјалним возилима, конвертибилно оружје, хемијска средства пуњена нешкодљивим сузавцем или хемијском материјом блажег дејства од сузавца, оружје за испаливање муниције посебне намене, оружје са тетивом или опругом (самострел, лук, праћка, подводна пушка), минско-експлозивна средства, уређаји за изазивање електрошокова, хладно оружје и друго (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 32.).

4.2.6. Сарадња Жандармерије

Жандармерија обавља сарадњу са полицијским и војним снагама како из Републике Србије, тако и из иностранства. У Републици Србији сарадњу остварује са полицијским и

војним снагама кроз здружене тактичко-показне вежбе, семинаре, али и обављањем заједничких задатака и послова на терену. Размењује искуства и знање са припадницима Жандармерије из региона на семинару који се организује сваке године на простору бивше Југославије. Добру сарадњу остварује са инструкторима из Израела, колегама из Португала, Француске, Румуније, Алжира, Јордана, а интензивнију сарадњу обавља са Специјалном антитерористичком јединицом Републике Српске.

4.3. Хеликоптерска јединица

4.3.1. Историјат ХЈ

Поделом Ваздухопловне ескадриле, 1964. године, створене су две нове организационе целине, а то су Одељење авиона, које су налазило у саставу Секретеријата унутрашњих послова и Одељење хеликоптера, у саставу Републичког секретеријата унутрашњих послова. Годину дана касније, набављени су први хеликоптери (*BELL 47* и *2A*). Упоредно са развојем Хеликоптерске јединице Републичког секретеријата, развијена је и ескадрила Савезног секретеријата, која је угашена 1992. године, а опрему и средства коју је користила привојила је Хеликоптерска јединица. Од 1992. па све до 2002. године у оквиру Министарства унутрашњих послова Републике Србије постојале су две јединице, а то су:

1. Хеликоптерска јединица у саставу РЈБ;
2. Ваздухопловна јединица у саставу РПБ.

Касније, 2002. године њиховим спајањем настала је Хеликоптерска јединица (ХЈ). То је посебна јединица у оквиру МУП која обавља послове који се односе на припрему, непосредно ангажовање и пружање помоћи другим организационим јединицама Министарства у обављању полицијских и других унутрашњих послова, а посебно на (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 36.):

1. откривању и хватању терористичких, одметничких, илегалних и других криминалних група или појединаца;
2. хапшење опасних криминалаца;
3. послове контроле, праћења и успостављања јавног реда и мира када је нарушен у већем обиму;
4. послове контроле саобраћаја,
5. послове локализовања и гашења пожара;
6. контроле државне границе; остваривање спасилачке функције;
7. пружање помоћи грађанима у случајевима угрожавања њихових живота и имовине;
8. извршавање других задатака када интереси безбедности грађана и институција Републике Србије то захтевају.

Своје услуге ХЈ може пружати другим државним органима и институцијама, као и под одређеним околностим и у складу са законом, трећим лицима. Своје послове спроводи обављајући летачке задатке и сервисирајући и одржавајући ваздухоплове. Командант Хеликоптерске јединице је Ненад Неђић. Заштитник ваздухопловаца је Свети пророк Илија. Седиште ХЈ налази се на аеродорму „Никола тесла“ у општини Сурчин, у Београду. Јединица поседује два центра за обуку: центар за обуку летачког особља (стицање пилотских дозвола и стицање овлашћења) и центар за обуку ваздухопловно-техничког особља (обука за одржавање хеликоптера).

Слика 3. Грб ХЈ

4.3.2. Задаци ХЈ

1. Превоз људи и средстава, то је основни задатак ХЈ, који обавља и у ноћним и дневним условима.
2. Санитетски транспорт, овај задатак подразумева превоз рањених, повређених и оболелих лица уз присуство стручне медицинске помоћи. Приликом обављања овог задатка неопходно је обезбедити опрему за превоз повређеног или оболелог лица.
3. Гашење пожара, у оквиру овог задатка обавља сарадњу са Сектором за ванредне ситуације, али и другим јединицама. Може се ангажовати за непосредно гашење пожара уз употребу ведара за воду, евакуацију лица из запаљених објеката или праћење, контролу и локализацију шумских пожара.
4. Служба трагања и спасавања, подразумева трагање и проналажење изгубљених лица и возила.
5. Пружање услуге и заједнички рад са другим организационим јединицама МУП, углавном се ангажује за контролу друмског саобраћаја, рад са специјалним јединицама и пружање помоћи Управи полиције.
6. Пружање помоћи другим државним органима и институцијама, подразумева пружање услуге председнику Републике, Влади Републике Србије и њеним министарствима, координационом центру за Косово и Метохију и другим државним органима.
7. Сервисирање и одржавање хеликоптера, а одржавање може бити линијско и базично, ове послове обављају лиценцирана лица.
8. Обука и школовање ваздухопловног и ваздухопловно-техничког особља.

9. Пружање услуге за потребе трећих лица.
10. Снимање из ваздуха.
11. Избацивање падобранаца.
12. Ношење подесивог (спољашњег) терета.

4.3.3. Организација ХЈ

Хеликоптерску јединицу чине (arhiva.mup.gov.rs):

1. Команда ХЈ која у свом саставу има команданта, заменик команданта и командну структуру задужену за унапређење организације функционисања летачких, безбедоносних послова, као и функционисање ваздухопловне технике.
2. Летачка оператива коју чине:
 - Командири летачких одељења.
 - Професионални пилоти, а то су: I пилот инструктор ИФР-а, I пилот са ИФР овлашћењем, инструктор на вишемоторном хеликоптеру, I пилот, инструктор и наставник (инструктор) теоријске наставе.
3. Ваздухопловна техника чине командири ВТС (АМС и ИРЕ), водећи авиомеханичари АМС и ИРЕ, авиомеханичари контролори, авиомеханичари тип I и тип II, земаљски авиомеханичари.
4. Школски центар су руководиоци, инструктори и предавачи.
5. Контрола квалитета (безбедност) чине одговорни руководиоци и инжењери контроле квалитета.
6. Логистика су командир, општи послови и ваздухопловно-техничко и материјално обезбеђење.

4.3.4. Пријем и обука припадника ХЈ

Попуна радних места у овој јединици може се вршити јавним конкурсом или без конкурса, премештањем из других организационих јединица МУП или државних органа на радно место за које се јавила потреба да се попуни у ХЈ.

Што се тиче провере стручне оспособљености припадника јединице обавља се различитим курсевима и обукама било у земљи или иностранству, у оквиру или ван МУП, у складу са Програмом стручног усавршавања полицијског службеника ХЈ. Обука се организује како би се стекле дозволе и овлашћења у складу са законом и прописима. Провера стручне оспособљености подразумева проверу психофизичких способности како би припадници могли да наставе свој даљи рад у Хеликоптерској јединици.

4.3.5. Опрема, средства и наоружање ХЈ

Раду обављања својих задата и послова припадници ХЈ користе опрему која се дели на основну и посебну опрему.

Посебну опрему за оружје чине: нишанске справе и уређаји, као и уређаји за функционално испитивање, тестирање и одржавање оружја. Посебну опрему за рад чине: ваздухоплови, опрема, уређаји и системи који се на њих уграђују, као и делови и склопови ваздухоплова и пратеће опреме; теренска, теретна и радна возила без полицијских ознака прилагођена оперативним потребама Хеликоптерске јединице, светлосна и звучна сигнализација и ротациона светла, уређаји, опрема и инструменти за навигацију и оријентацију, комуникациона опрема, уређаји и опрема за гашење пожара из ваздуха, уређаји и опрема за пружање прве помоћи, литература, карте, картице, инструменти, алати и опрема за одржавање и сервисирање ваздухоплова итд. Посебно наоружање чине: кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 20 mm, наоружање уграђено или постављено на хеликоптер калибра до 20 mm и оружје за сигнализацију и обележавање. Основно наоружање полицијског службеника Хеликоптерске јединице је пиштољ калибра 9 mm и аутоматска пушка или јуришна-упадна пушка калибра до 9 mm (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 40.).

4.3.6. Сарадња ХЈ

Сарадња Хеликоптерске јединице доприноси и унапређује брзо, функционално, успешно и оперативно реаговање приликом извршавања сложених безбедносних задатака. Сарадњу остварује са другим организационим јединицама МУП као што се Жандармерија, Специјална антитерористичка јединица, Управа полиције, Сектор за ванредне ситуације, Управа граничне полиције и многе друге. Такође, сарадњу је склопила и са Хитном помоћи у случају превоза пацијената.

4.4. Јединица за обезбеђивање одређених личности и објеката

4.4.1. Историјат ЈЗО

Након убиства значајне политичке личности, 2002. година јавила се потреба за формирањем Управе за обезбеђивање као организационе јединице Ресора јавне безбедности МУП Републике Србије (данашња Дирекција полиције). У том периоду су послови безбедносне заштите личности и објеката, који су били у оквиру Јединице за обезбеђење републичких органа Ресора јавне безбедности МУП, шесте управе Ресора државне безбедности МУП и прве управе Савезног МУП, обједињени у једну јединицу. Међутим, тек 2016. године доношењем новог Закона о полицији, постаје посебна јединица полиције и добија назив Јединица за обезбеђење одређених личности и објеката (ЈЗО).

Јединица за обезбеђивање одређених личности и објеката (ЈЗО) као посебна јединица полиције извршава послове и задатке безбедносне заштите личности и објеката. Она доприноси стабилности друштва и државе и отклањају претње у оквиру своје надлежности.

Командант Јединице за обезбеђивање одређених личности и објеката је Милан Гак. Седиште јединице налази се у општини Савски венац, у Београду.

Слика 4. Грб ЈЗО

4.4.2. Задаци ЈЗО

Јединица своје задатке и послове обавља у складу са проценом угрожености, а на основу наредбе министра. У оквиру своје надлежности ЈЗО планира, организује, кординира и непосредно спроводи мере безбедносне заштите одређених лица и објеката, као и мере обезбеђивања лица и објеката на основу наредби, као и дипломатско-козуларних представништава. Мере безбедносне заштите које спроводи деле се на превентивно-безбедносне мере, мере превентивно техничке заштите, мере физичке заштите и мере превентивне медицинске заштите.

Личности које јединица има задатак да заштити су председник Републике, председник Владе и одређени чланови министарства, министра унутрашњих послова, министра спољашњих послова, директора полиције, страних државника који су носиоци највиших државних функција када су у службеној посети у Републици Србији. Објекте које су у обавези да заштите чине објект Народне скупштине, Генералног секретеријата председника Републике, Владе Републике Србије и друге објекте које користе претходно наведене личности. ЈЗО пружа безбедносну заштиту носиоцима највиших правосудних функција и других државних функционера, као и када дође до престанка функције носиоцу највиших правосудних функција и других државника, а све у зависности од процене угрожености, по препоруци Бироа за координацију рада служби безбедности.

4.4.3. Организација ЈЗО

Јединица за обезбеђивање одређених личности и објеката у свом саставу има више организационих јединица, а подела је следећа (Информатор о раду МУП РС, 2016: 23):

1. Одељење за сарадњу са обавештајно-безбедносним институцијама и безбедносну заштиту радника Јединице у свом саставу има Одсек за сарадњу са обавештајно-безбедносним институцијама, Одсек за безбедносну заштиту радника Јединице, Одсек за оперативну аналитику и Одсек за техничку подршку.

2. Одељење за дежурство, ПДЗ, БХЗ и ПТЗ у свом саставу има Одсек за ПДЗ, БХЗ и ПТЗ и Одсек за ванредна обезбеђења. Одсек за ПДЗ, БХЗ и ПТЗ у свом саставу има Групу за противдиверзиону заштиту, Групу за биолошко-хемијску заштиту и Групу за превентивно-техничку заштиту.
3. Одељење за обезбеђење председника Републике у свом саставу има Групу за непосредно обезбеђење председника Републике и Групу за обезбеђење председника Републике по месту рада и становања.
4. Одељење за обезбеђење председника Народне скупштине у свом саставу има Групу за непосредно обезбеђење председника Народне скупштине и Групу за обезбеђење председника Народне скупштине по месту рада и становања.
5. Одељење за обезбеђење председника и одређених чланова Владе у свом саставу има Одсек за непосредно обезбеђење председника и одређених чланова Владе и Одсек за обезбеђење председника и одређених чланова Владе по месту рада и становања и обезбеђење зграда министарстава. Одсек за непосредно обезбеђење председника и одређених чланова Владе у свом саставу има Групу за непосредно обезбеђење председника Владе и Групу за непосредно обезбеђење одређених чланова Владе, а Одсек за обезбеђење председника и одређених чланова Владе по месту рада и становања и обезбеђење зграда министарстава, у свом саставу има Групу за обезбеђење председника и одређених чланова Владе по месту рада и становања и Групу за обезбеђење зграда министарстава.
6. Одељење за обезбеђење првог потпредседника Владе задуженог за послове безбедности у свом саставу има: Групу за непосредно обезбеђење првог потпредседника Владе задуженог за послове безбедности и Групу за обезбеђење првог потпредседника Владе задуженог за послове безбедности по месту рада и становања.
7. Одељење за обезбеђење министра и директора полиције у свом саставу има Групу за непосредно обезбеђење министра, Групу за непосредно обезбеђење директора полиције и Групу за обезбеђење министра и директора полиције по месту рада и становања.
8. Одељење за обезбеђење одређених објеката МУП-а у свом саставу има Одсек за обезбеђење одређених објеката МУП-а, који у свом саставу има две групе.
9. Одељење за обезбеђење одређених личности у свом саставу има две групе.
10. Одељење за обезбеђење одређених страних личности и делегација у свом саставу има: Одсек за обезбеђење одређених страних личности и делегација и Одсек за саобраћајно обезбеђење.
11. Одељење за организацију, оперативне полицијске вештине и опремање у свом саставу има: Одсек за организацију, Одсек за контролу законитости у раду, Одсек за праћење и планирање опремања и Одсек за развој оперативних полицијских вештина, који у свом саставу има три групе.
12. Одељење за обезбеђење дипломатско-конзуларних представништава и осталих објеката у свом саставу има пет група.

4.4.4. Пријем и обука кандидата ЈЗО

Уколико се јави потреба за попуњавањем радног места „пратилац I“, „пратилац II“ или „пратилац III“, Дирекција полиције о томе обавештава организациону јединицу надлежну за послове управљања људским ресурсима, која припрема обавештење, по добијању сагласности министра. Обавештење садржи податке о: организационој јединици и месту рада, радном месту, опису послова радног места, датуму постављања обавештења, року за подношење пријава, адреси на коју се пријаве подносе, личном имену, контакт телефонима и е-маил адреси особе задужене за давање потребних информација о попуни радног места, критеријумима за пријаву на радно место, редоследу и врсти провера и оцењивања у изборном поступку (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 42.). Пријављују се добровољно припадници из редовног састава полиције.

Основни услови за избор кандидата ради попуне радних места „пратилац I“, „пратилац II“ или „пратилац III“ су:

1. да има најмање једну годину ефективног радног стажа на полицијским пословима са статусом овлашћеног службеног лица;
2. да поседује возачку дозволу за управљање моторним возилом „Б“ категорије.

За поступак избора кандидата одговорна је Комисија, коју образује Дирекција полиције, у оквиру које је свака фаза елиминационог карактера. Поступак чине:

1. Претходни лекарски преглед, који обавља здравствена установа за заштиту запослених у МУП. Након прегледа, ивештај о лекарском прегледу шаље се организационој јединици надлежној за послове управљања људским ресурсима, која прослеђује Комисији.
2. Специфична психолошка процена, спроводи организациона јединица надлежна за послове управљања људским ресурсима.
3. Селекционо тестирање за рад у ЈЗО, врши се у складу са Програмом стручног усавршавања полицијских службеника МУП, а подразумева проверу вештина и способности кандидата за обављање послова обезбеђења и заштите.
4. Интервју, кандидати који прођу Селекционо тестирање, приступају интервју, где се одређује ко иде даље на обуку.
5. Основна специјалистичка обука за непосредну физичку заштиту одређених лица. Након обуке, директор полиције, на предлог команданта ЈЗО, одлучује о кандидатима који ће се преместити на радно место „пратилац I“, „пратилац II“ или „пратилац III“.

Стручно оспособљавање припадника јединице обавља се кроз курсеве и обуке. Провера стручне оспособљености припадника подразумева проверу психофизичке способности и других компетенција предвиђених Планом стручног усавршавања полицијских службеника МУП. Спроводи се најмање једном годишње. Они који не испуне услове провере, трајно се премештају са радног места „пратилац I“, „пратилац II“ или

„пратилац III” на одговарајуће радно место у ЈЗО или неку другу организациону јединицу Министарства.

4.4.5. Опрема, средства и наоружање ЈЗО

Основну полицијску опрему чине службена палица, средства за везивање, батеријска лампа. Посебну полицијску опрему чине: тактички опасач са припадајућим деловима, подопасач, заштитна маска, телескопска палица, електрошокери, балистички прслук, кевлар торба, тактички прслук, службени нож, флуоресцентни прслук, радне рукавице зимске, уређаји, средства и опрема за противдиверзиони преглед, уређаји и средства за осматрање и мерење даљине, као и друга опрема, уређаји и средства која се по својој намени, карактеристикама и својствима могу употребити у функцији обављања послова и задатака из надлежности ЈЗО и слично. Основно наоружање полицијских службеника ЈЗО је кратко ватрено оружје- полуаутоматски пиштољ калибра 9 mm. Посебно наоружање полицијских службеника ЈЗО је кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 20 mm. Посебну опрему за оружје чине нишанске справе и уређаји; лампе за оружје; пригушивачи пучња (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 47.).

ЈЗО води евиденцију о задуженом наоружању и опремом. Командант ЈЗО или лице које он овласти издаје полицијским службеницима ЈЗО налог за задужење посебне опреме и наоружања.

4.4.6. Сарадња ЈЗО

Јединица за обезбеђивање одређених личности и објеката остварује сарадњу са великим бројем државних органа и институција на различитим пољима. Сарадњу спроводи са службама безбедности, Министарством спољашњих послова, подручним полицијским управама, организационим јединицама МУП и многим другима. Такође, сарадњу је развила и са страним државама, као што су Израел, Федералном службом обезбеђења Русије (ФСО), Тајном службом САД-а, а припадници ЈЗО боравили су и у Центру за обуку италијанских колега на Сардинији.

4.5. Јединица за заштиту

4.5.1. Историјат ЈЗЗ

Након доношења Закона о Програму заштите учесника у кривичном поступку, 2006. године формирана је посебна јединица полиције, а то је Јединица за заштиту (ЈЗЗ). Јединица за заштиту је специјализована организациона јединица МУП која спроводи Програм заштите и обавља друге послове у складу са овим законом. Она је задужена за спровођење управо Закона о програму заштите учесника у кривичном поступку. Она подноси годишњи извештај о раду директору полиције.

Јединица за заштиту има значајне задатке и овлашћења у односу на заштићена лица, а нека су ограничавање појединих људских права и слобода, обезбеђивање основних животних потреба и слично. Међутим, постоје мишљења да законски оквир поставља неделотворне механизме контроле рада јединице (Фонд за хуманитарно право, 2014: 68).

4.5.2. Задаци ЈЗЗ

ЈЗЗ обавља послове који се односе на заштиту учесника у кривичном поступку и њима блиских лица, који су услед давања исказа или обавештења значајних за доказивање у кривичном поступку, изложени опасности по живот, здравље, физички интегритет, слободу или имовину, а без чијег исказа или обавештења би било знатно отежано или немогуће доказивање у кривичним поступцима за кривична дела:

1. против уставног уређења и безбедности;
2. против човечности и других добара заштићених међународним правом и
3. организованог криминала (mur.gov.rs).

Основни задатак јединице је спровођење Програма заштите. Програм заштите је скуп мера предвиђених овим законом које се примењују у циљу заштите живота, здравља, физичког интегритета, слободе или имовине заштићеног лица. Програм заштите може се спровести пре, у току и након правноснажног окончања кривичног поступка, према учеснику у кривичном поступку и блиским лицима (Закон о Програму заштите учесника у кривичном поступку, 2005). Приликом спровођења јединица треба да заштићеном лицу омогући економску, правну, социјалну и психолошку помоћ. У оквиру Програма заштите спроводе се:

1. физичка заштита личности и имовине, ове мере подразумевају спречавања противправног угрожавања живота, здравља, физичког интегритета, слободе или имовине заштићеног лица употребом физичко-техничких мера;
2. промена пребивалишта или премештање у другу заводску установу, а то се односи на привремено или трајно пресељење заштићеног лица из места пребивалишта или боравишта у место које одреди Јединица за заштиту;
3. прикривање идентитета и података о власништву, што подразумева израду и употребу личне исправе или исправе о власништву заштићеног лица у којој су привремено измењени изворни подаци;
4. промена идентитета, може бити потпуна или делимична измена личних података заштићеног лица. Уз ову меру може бити одређена и промена физичких карактеристика заштићеног лица.

Укључивање у Програм заштите одвија се тако што надлежни јавни тужилац, истражни судија или председник већа по службеној дужности или на предлог учесника у кривичном поступку, предаје захтев за укључење у програм или уколико на основу процене или оцене да постоји непосредна опасност по живот, здравље, слободу, психички

интегритет, имовину, јединица ће обавестити о примени хитних мера Комисију, чија је одлука коначна. Руководилац ЈЗЗ надзире и одобрава приступ подацима у вези са Програмом заштите.

Поред тога, задаци које ЈЗЗ обавља су да:

1. предузима законом предвиђене радње у поступку укључења лица у Програм заштите, као и у погледу продужења, обуставе или престанка Програма заштите;
2. сарађује са надлежним органима, организацијама и службама у циљу спровођења Програма заштите;
3. остварује међународну сарадњу у спровођењу Програма заштите;
4. закључује билатералне међународне споразуме о спровођењу Програма заштите;
5. спроводи Програм заштите по закљученим међународним споразумима или по принципу узајамности;
6. на међународном плану учествује у међусобној размени информација или искустава државних органа на спровођењу Програма заштите и обавља друге послове у складу са законом.

4.5.3. Организација ЈЗЗ

Министар посебним актом уређује унутрашњу организацију јединице и систематизацију радних места. Организацију јединице чине (Бијелић, 2018: 71):

1. Одељење за оперативне послове у свом саставу има Одсек за оперативне послове и Одсек за оперативне послове са заштићеним и угроженим лицима.
2. Одељење за оперативно тактичко поступање и безбедносну заштиту у свом саставу има Одсек за безбедносну заштиту и Одсек за оперативно–тактичко поступање.
3. Одељење за оперативно стручне послове и подршку у свом саставу има Одсек за оперативну аналитику и евиденцијске послове и Одсек за подршку и финансије

4.5.4. Пријем и обука припадника ЈЗЗ

За попуњавање радних места у оквиру ЈЗЗ задужена је организациона јединица надлежна за послове управљања људским ресурсима, коју обавештава Дирекција полиције о потреби да се запосле нови припадници. Она саставља обавештење које се истиче на интернет адреси Министарства или огласној табли организационе јединице. Услов да би се неко изабрао на селекционо тестирање:

1. да има најмање једну годину ефективног радног стажа на полицијским пословима у статусу овлашћеног службеног лица;
2. да његов рад није оцењен мањом оценом од оцене „добар (3)” у последње две године.

Кандидат подноси пријаву, коју организациона јединица надлежна за послове управљања људским ресурсима проверава и доставља листу кандидата за Селекционо тестирање команданту ЈЗЗ. Селекционо тестирање подразумева психолошку процену за рад у јединици, проверу вештина и способности полазника за обављање послова у складу са Програмом стручног усавршавања полицијских службеника ЈЗЗ. Комисија, коју саставља директор полиције, на основу резултата селекционог тестирање образује ранг листу кандидата која се шаље директору полиције, која на предлог команданта ЈЗЗ, одређује који ће се кандидати примити у рад јединице.

Стручно оспособљавање обавља се путем курсева и Основне специјалистичке обуке. Програмом стручног усавршавања полицијских службеника ЈЗЗ регулише се провера стручне оспособљености као што су психофизичка способности и проверу других елемената, а спроводи се једном годишње.

4.5.5. Опрема, средства и наоружање ЈЗЗ

ЈЗЗ за обављање послова из свог делокруга користи посебну опрему, средства и наоружање (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 54):

1. Опрему полицијских службеника ЈЗЗ чине средства за везивање, распршивачи са надражујућим средством, електрошокери, балистички прслук, тактички прслук, флуоресцентни прслук, тактички опасач са припадајућим деловима, подопасач, заштитна маска, телескопска палица, кевлар торба, батеријска лампа, радне рукавице зимске, балистичка јакна, службени нож и др. Посебну опрему чине: уређаји, средства и опрема за противдиверзиони преглед, уређаји и средства за осматрање и мерење даљине, возила без полицијских ознака у која су уграђени светлосни и звучни уређаји, телекомуникациони системи и специјална опрема, као и путничка возила са посебним степеном заштите, уређаји за детекцију, откривање и ометање прислушних уређаја, средства везе са скривеним прибором; уређаји за аудио и видео снимање, обраду и архивирање података, уређаји и средства за спровођење тајних надзора, праћења и техничких снимања; специјална возила; лампе за оружје, пригушивачи пуцња и др.
2. Основно наоружање полицијских службеника ЈЗЗ је кратко ватрено оружје-полуаутоматски пиштољ калибра 9 mm. Посебно наоружање полицијских службеника је кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 20 mm.

4.5.6. Сарадња ЈЗЗ

Јединица за заштиту веома је значајна посебна јединица полиције која спроводи међународну полицијску сарадњу у области заштите учесника у кривичном поступку, а обавља и послове међународне сарадње. Сарађује и са државним органима, институцијама

и службама који су дужни да остваре своје надлежности потребне да се спроведе Програм заштите и да помогну јединици.

4.6. Полицијска бригада

4.6.1. Историјат ПБ

Коњички ескадрон милиције настао је након Другог светског рата, 1946. године, мењајући више пута свој назив, а данас се зове Полицијска бригада (Синдикат српске полиције, 2018). Полицијска бригада (ПБ) је посебна јединица полиције у саставу Полицијске управе за град Београд која се првенствено бави пословима одржавања реда и мира, спречавања насиља на спортским приредбама и другим јавним скуповима, пружа помоћ у интервенцијама, као и друге полицијске послове на подручју Полицијске управе за град Београд и на територији других полицијских управа по одобрењу директора полиције. Седиште јединице налази се у општини Чукарица, у Београду. Крсна слава јединице је Ђурђевдан.

Слика 5. Грб ПБ

4.6.2. Задаци ПБ

У циљу заштите живота, јавног реда и мира, личне и имовинске сигурности грађана, Полицијска бригада се ангажује (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 55.):

1. када безбедносне процене указују да би могло доћи до угрожавања стања јавне безбедности и безбедности људи и имовине у већем обиму;
2. за обезбеђење јавних скупова на којима се очекује присуство већег броја грађана и где безбедносна процена указује на повећан ризик и могућност нарушавања јавног реда у већем обиму;
3. на успостављању већ нарушеног јавног реда у већем обиму;
4. у обављању послова оперативно-техничке и противдиверзионе заштите;
5. у обављању послова обезбеђења објеката Полицијске бригаде и логистичке послове;

6. на одржавању потребне спремности и мобилности за извршавање других сложених безбедносних задатака у редовним приликама и за случај ванредних ситуација и ванредног стања;
7. на решавању кризних ситуација изазваних терористичким дејствима, масовним убиствима (АМОК) и слично, у сарадњи са САЈ, другим посебним јединицама полиције и организационим јединицама Полицијске управе за град Београд и Министарства у целини, на другим пословима и задацима који јој се одреде и наложе, у складу са прописима.

4.6.3. Организација ПБ

Полицијска бригада током историје је мењала своју организацију. На челу јединице налази се комадант, који има свог заменика и помоћнике. Јединицу чине:

1. Четири батаљона који чине Први и Други батаљон, који обављају послове обезбеђивања јавних скупова. Трећи батаљон који делује самостално и пружа подршку претходним батаљонима и чине га чета водича службених паса, чета коњаника и противдиверзиона чета. Четврти батаљон бави се обезбеђивањем одређених личности и објеката.
2. Команда.

4.6.4. Пријем и обука кандидата ПБ

Попуњавање радних места у овој јединици врши се на основу резултата остварених на Селекционом тестирању, којем подлежу полицијски службеници у статусу овлашћеног службеног лица. Организациона јединица надлежна за послове управљање људским ресурсима, обавештена од стране Дирекције полиције, прави обавештење о попуни радног места. За радно место може се пријавити лице које није старије од 28 година живота које подлеже тестирању, након проверавања података наведених у пријави, односно да ли испуњавају потребне услове, а које проверава организациона јединица надлежна за послове управљање људским ресурсима. Селекционо тестирање обухвата лекарски преглед, проверу физичких способности и проверу посебних психолошких способности.

Комисија, коју образује директор полиције, сачињава ранг листу кандидата на основу остварених резултата на тестирању и доставља комаданту ПБ. На његов предлог, начелник ПУ за град Београд доноси одлуку о примљеним кандидатима у ПБ. Основну специјалистичку обуку за ПБ извршавају припадници који су трајно премештени или се распоређују у ПБ ради обављања послова у јединици и стручног усавршавања.

Стручно оспособљавање обавља се путем обука и курсева. Програм стручног усавршавања полицијског службеника ПБ одређује да се једном годишње спроводи провера стручне способности (провера психифизичке способности и других елемената) и стручно оспособљавање.

4.6.5. Опрема, средства и наоружање ПБ

Опрему Полицијске бригаде чини опрема полицијских службеника (тактички опасач са припадајућим деловима, подопасач, заштитни шлем са визиром, заштитни балистички шлем, метал-детектор за претрагу терена, самоходно возило-робот, комплет алата за отварање возила, средства за везивање и друго), опрема службених животиња (ту спада опрема за службене коње, чету водича службених паса), посебна опрема за оруђе и оружје (балистички прслук (панцир), балистички шлем, балистички штит, средство за насилно разбијање врата, средства за принудно заустављање моторних возила, ограде за принудно заустављање или усмеравање лица итд.) и опрема за боравак на терену. Основно наоружање полицијских службеника Полицијске бригаде је кратко ватрено оружје-полуаутоматски пиштољ калибра 9 mm. Посебно наоружање полицијских службеника Полицијске бригаде је: кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 20 mm, гасно оружје, оружје за сигнализацију, оружје за испаливање хемијских средстава и средстава за обележавање, оружје за испаливање различитих врста пројектила за привремено онеспособљавање (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 62.).

4.6.6. Сарадња ПБ

Полицијска бригада се током историје доста мењала, учествовала је у разним догађајима попут демонстрација 5. октобра и специјалних задатака на Косову и Метохији, а развијала је сарадњу са другим организацијама и институцијама. Сарадњу остварује са МУП у целини, организационим јединицама ПУ за град Београд, Специјалном антитерористичком јединицом и другим посебним јединицама полиције.

4.7. Интервентна јединица 92

4.7.1. Историјат ИЈ 92

Са развојем криминала, нарочито на улицама Београда, и његовом учесталости дошло је до настанка, 1992. године, Дежурне службе у чијем саставу је била оформљена Полицијска станица сталног дежурства или „92“. Актом о систематизацији радних места донете од стране МУП-а, она мења назив у Интервентна јединица 92 и добија свој статус, а угледа се на тимове SWAT у САД.

Интервентна јединица 92 (ИЈ 92) је посебна јединица полиције која се налази у оквиру Дежурне службе полицијске управе за град Београд, а која је специјализована за борбу против најтежих облика криминала. Обавља полицијске послове кроз патролну делатност, брзо и ефикасно интервенише у свим случајевима, а посебно у случајевима када су извршена тешка кривична дела са елементима насиља и поседовања оружја, наркотика и друго, реализује високоризична хапшења појединаца и криминалних група у ситуацијама када су лица наоружана и када се очекује отпор или напад на полицијске

службенике других организационих јединица приликом хапшења, обавља друге полицијске послове са високим ризиком (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 63). Она свој посао обавља 24 сата, 7 дана у недељи. Командант ИЈ 92 је Душан Нинковић. Седиште јединице је у Полицијској станици у Булевару деспота Стефана.

Слика 6. Грб ИЈ 92

4.7.2. Задаци ИЈ 92

Интервентна јединица 92 има велики број задатака, а неки од њих су:

1. улазак у забарикадиране објекте и хапшење лица у њима;
2. хапшење убица, разбојника, силоватеља односно починиоца тешких кривичних дела;
3. контрола безбедности интересних објеката и лица;
4. проналажење лица по потерницама и потрагама;
5. пружање помоћи приликом отклањања последица насталих природним несрећама и незгодама односно у кризним ситуацијама;
6. патролна делатност на територији града Београда;
7. пружање помоћи Министарству правде приликом спровођења осуђених и кривих лица за најтежа кривична дела;
8. обезбеђивање транспорта новца Народне банке, добара од значаја за Републику Србију и опасних материја;
9. обезбеђивање објеката и лица којима прети непосредна опасност од тероризма, решавање отмица и талачких ситуација, извршавање најсложенијих задатака у борби против тероризма.

4.7.3. Организација ИЈ 92

Интервентну јединицу 92 чине (Чермуковић, 2018: 16):

1. Команда, коју чине командант, заменик команданта и помоћници команданта за унапређење организације и функционисање Интервентне јединице 92.
2. Инструкторски тим који је сачињен од полицијских службеника – инструктора.

3. Интервентни тим који чини вођа интервентног тима и пратиоци у интервентном тиму.

4.7.4. Пријем и обука припадника ИЈ 92

Радно место у ИЈ 92 може се попунити полицијским службеником у статусу овлашћеног службеног лица које обавља полицијске послове у униформи и који је успешно завршио Селекционо тестирање.

Дирекција полиције, обавештава организациону јединицу надлежну за послове управљања људским ресурсима која прави обавештење о попуни радног места. Селекционо тестирање може вршити особа која има три године радног искуства као полицијски службеник у статусу овлашћеног службеног лица које обавља полицијске послове у униформи. Он подноси пријаву за тестирање организационој јединици која је надлежна за послове управљања људским ресурсима, која проверава да ли задовољавају услове. Селекционо тестирање подразумева лекарски преглед, проверу психофизичких способности и посебних психолошких способности.

Комисија, образована од начелника ПУ за град Београд, на предлог начелника Дежурне службе, чини ранг листу кандидата на основу остварених резултата, а коначну одлуку о примљеним кандидатима доноси начелник, на предлог команданта ИЈ 92. Полицијски службеник који се прима, премешта или распоређује на рад у ИЈ 92 у обавези је да у року од једне године од добијања решења о пријему/распоређивању или трајном премештају са успехом заврши Основну специјалистичку обуку за ИЈ 92 која се организује ради оспособљавања за рад у ИЈ 92, у смислу прописа којим се уређује стручно оспособљавање и усавршавање у Министарству (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 68.).

Курсевима и обукама се доприноси стручном оспособљавању. У складу са Програмом стручног оспособљавања полицијског службеника у ИЈ 92 спроводи се провера стручне оспособљености једном годишње.

4.7.5. Опрема, средства и наоружање ИЈ 92

Посебну опрему полицијских службеника Интервентне јединице 92 чине балистички шлем, балистички штит, велики балистички штит, балистички (панцир) прслук, заштитна гас маска, гасни спреј- сузавац, палица црна гумена, палица тонфа, нож, хидраулична преса за насилан улазак, нишани, тактичка лед лампа и друго.

Основно наоружање полицијских службеника ИЈ 92 је кратко ватрено оружје- полуаутоматски пиштољ калибра 9 mm. Посебно наоружање полицијских службеника ИЈ 92 је кратко и дуго ватрено оружје (репетирајуће, полуаутоматско и аутоматско) калибра до 20 mm (Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције, 2018, члан 70.).

4.7.6. Сарадња ИЈ 92

Интервентна јединица 92 остварује широку сарадњу са различитим органима, организацијама и институцијама и доприноси безбедности државе, али пре свега улицама главног града, Београда. Неке од сарадњи су Сектор за ванредне ситуације (у случају природне несреће), Министарство правде, Паркинг сервисом, МУП, Народна банка (обезбеђује приликом транспорта новца) и слично.

5. Закључак

Потреба за стварањем јединица полиције коју чине обучени појединци који могу обављати од стандардних полицијских послова, преко специфичних задатака до оних који имају војни карактер, настала је управо из дешавања како на државној, тако и међународној безбедносној сцени и појавом нових претњи.

Комплексност и специфичност задатака и послова које обављају специјална и посебне јединице полиције захтева особе које су психички и физички јаке и способне, спремне на сваки изазов како на земљи, тако и у ваздуху и води, особе које су мотивисане и дисциплиноване, као и тимски играчи. То подразумева конинуиран рад на повећању брзине, прецизности, снаге, издржљивости, психомоторне способности ових припадника, али и остваривање сарадње са државним органима и институцијама, али и страним државама, као и међусобну сарадњу јединица. Такође, стално технолошко усавршавање и модернизацију опреме, средстава и наоружања ради могућности одговора на сваку претњу, континуирано спровођење вежби и обука, као и поштовање законских процедура и принципа у свом раду.

Управо из свега наведеног, можемо закључити да овакав рад са припадницима јединица које иду у корак са временом, као и њихово стално усавршавање доприноси да безбедност друштва и државе буде на високом нивоу. Грађани осећају сигурност у држави у којој живе, знајући да ове јединице успешно могу да одговоре на сваку претњу и заштите њихове животе, пруже им помоћ, обезбеде јавни ред и мир и омогуће им нормално одвијање живота. Оне доприносе и стабилизацији Балкана, смањењу криминала, терористичких аката одосно успешно одговарају на многе невојне претње, које је донело модерно доба.

Специјалне и посебне јединице полиције Републику Србију чине безбедном и стабилном земљом из разлога јер се бирају само најбољи и најспособнији припадници, они који не знају за страх и не познају границе у одбрани и заштити своје земље и народа.

6. Литература

1. Бијелић Г. (2018). *Обезбеђивање одређених личности у Републици Србији*. Мастер рад. Београд: Универзитет у Београду.
2. Вујаклија М. (1980). *Лексикон страних речи и израза*. Београд: Просвета.
3. Гађиновић Р. (2015). *Корени настанка полиције у модерној држави*. Београд: Криминалистичко-полицијска академија.
4. Грба Н. (2017). *Обезбеђивање јавних скупова, уз посебан осврт на улогу посебних јединица полиције*. Специјалистички рад. Београд: Факултет безбедности.
5. Драгишић З. (2011). *Систем националне безбедности Републике Србије*. Београд: Факултет безбедности.
6. *Закон о полицији*. Службени гласник Републике Србије број 6/2016, 24/2018 и 87/2018.
7. *Закон о Програму заштите учесника у кривичном поступку*. Службени гласник Републике Србије број 85/2005.
8. *Информатор о раду МУП Републике Србије* (2016). Београд: МУП.
9. Кекић Д. (2013). *Посебне јединице полиције у Републици Србији у другој половини XX века*. Београд: Криминалистичко-полицијска академија.
10. Кековић З. (2017). *Системи безбедности*. Београд: Факултет безбедности.
11. Милошевић М. (2009). *Специјалне јединице*. Београд: Центар за цивилно-војне односе.
12. Стајић Љ. (2015). *Основи система безбедности*. Нови Сад: Правни факултет у Новом Саду.
13. Станаревић и сар. (2009). *Појмовник безбедносне културе*. Београд: Центар за цивилно-војне односе.
14. *Уредба о специјалној и посебним јединицама полиције*. Службени гласник Републике Србије број 47/2018, 59/2018, 91/2018, 29/2019, 69/2019, 66/2020, 78/2020, 102/2020 и 113/2020.
15. Фонд за хуманитарно право (2014). *10 година процесуирања ратних злочина у Србији- контуре правде*. Београд: Публикум.
16. Чермуковић И. (2018). *Задачи Интервентне јединице 92 у борби против тероризма*. Специјалистички рад. Београд: Факултет безбедности.
17. Џамић Д., Вулевић С. и Мојсиловић Ж. (2009). *Специјална антитерористичка јединица МУП-а Републике Србије*. Београд: Министарство унутрашњих послова.
18. <http://arhiva.mup.gov.rs/>
19. <https://specijalne-jedinice.com/>
20. <https://ssp.org.rs/>
21. <http://www.mup.gov.rs/>